

GÜNLÜDÜR

Sayı : 64272063-610- **23287**
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7-2336)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : TBMM Başkanlığının 04.03.2016 tarihli ve 43452547-120.07-22874 sayılı yazısı.

Ankara Milletvekili Sayın Şenal SARIHAN'ın tarafıma tevcih ettiği 7/2336 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Dr. Berat ALBAYRAK
Bakan

Ek :7-2336 Önerge Cevabı (4 sayfa)

Sorular 1, 2:

Bilindiği üzere, doğalgaz fiyatları petrol fiyatlarına göre belirlenmektedir. Petrol fiyatları da 2014 yılından itibaren düzenli şekilde düşüş göstermektedir. 2014 yılında 90 dolar olan petrol varil fiyatı, 2015 'in ilk yarısında 60, ikinci yarısında 40-50 dolara düşmüş bulunmaktadır. 2016 başında ise 30 doların altına inmiş durumdadır. Bu fiyat düşmesine orantılı şekilde, doğalgaz fiyatının da düşmesi, doğalgaz tüketim bedelinin ucuzlaması gerekmektedir. Ancak fiyatlarda böyle bir düşüş gerçekleşmemekte; halen bin metreküpü 184 dolardan alınmakta olan ve 2016 yılında Rusya'dan 210, Azerbaycan'dan 225, İran'dan 275 dolardan alınacağı belirtilen doğalgazın bir metreküpü Ankara, İzmir ve İstanbul' gibi kentlerde, abonelere 1 TL'den satılmaktadır. Bu pahalı fiyat uygulaması tüketicileri sürekli mağdur eden bir durum oluşturmaktadır. Ayrıca Ankara'da tüketiciler, Başkentgaz'ın özelleştirilmesinden önce ön ödemeli kartlı sayaçlara 300 dolar ödemiş oldukları halde, özelleştirmeden sonra bu sayaçların 479 TL karşılığında mekanik sayaçlarla değiştirilmesinin istenmesi karşısında, bugün yeniden mağdur edilmektedir. Bu çerçevede;

- Tüketicileri mağdur eden, hukuka ve sosyal devlet ilkesine aykırı olan bu yüksek fiyat uygulamasının nedeni nedir?
- Doğalgazda hukuksuzluğa son verecek ve tüketici mağduriyetini giderecek bir fiyat uygulaması ve fiyat indirimi yapılacak mıdır?

Cevap 1, 2:

Doğal gaz ithal bir enerji kaynağı olup, yapılan uluslararası anlaşmalar çerçevesinde temin edilmektedir. Doğal gaz toptan satış fiyatını oluşturan unsurlardan biri olan güncel alım fiyatları, uluslararası ham petrol ve petrol ürünü fiyatlarına endeksli formüllerle belirlenmekte ve güncel alım fiyatları geçmiş 6-9 aylık ham petrol ve petrol ürünleri fiyat ortalamasına göre hesaplanmaktadır. Bu kapsamda cari dönem petrol fiyatlarında yaşanan söz konusu düşüşler 6-9 ay sonrasındaki alım fiyatlarına yansıtılmaktadır

Bununla birlikte; doğal gaz alım maliyetlerini etkileyen ABD dolar kurundaki değişimler de doğal gaz toptan satış fiyatlarının belirlenmesinde doğrudan etken unsurlardan biridir. Söz konusu Ocak 2014-Mart 2016 döneminde ABD dolar kurunda yaklaşık %40'lık bir maliyet artışı gerçekleşmiştir.

BOTAŞ'ın doğal gaz alım maliyetlerini etkileyen tek faktörün ham petrol fiyatları olmaması ve ABD dolar kurunun da alım maliyetlerini doğrudan etkileyen önemli bir faktör olması nedeni ile uluslararası piyasada cari dönemde oluşan ham petrol fiyatlarındaki düşüşün yukarıda açıklanan nedenlerle eş zamanlı olarak ve aynı oranda doğal gaz toptan satış fiyatlarına indirim olarak yansıtılması mümkün olamamaktadır.

Doğal gazın yurt dışından ABD doları cinsinden ithal edilip yurtiçi piyasada Türk Lirası cinsinden toptan satışının yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda; özellikle 2011-2014 döneminde doğal gaz alım fiyatları ile ABD dolar kurunda yaşanan artışlar nedeni ile oluşan ilave maliyetin bir kısmı BOTAŞ'ın doğal gaz toptan satış fiyatlarına yansıtılmak zorunda kalmıştır.

Bununla birlikte tüm şehirlerde doğal gazın kullanılmasına yönelik yürütülen projeler ile ulusal arz/sistem güvenliği için gerekli iletim-depolama-altyapı yatırımları için de doğal olarak ilave finansal ihtiyaç ortaya çıkmaktadır. Dolayısı ile bir yandan geçmiş dönemlerdeki petrol fiyatı ve kur artışından kaynaklı ilave maliyetler diğer yandan söz konusu yatırım faaliyetleri için gerekli finansman ihtiyacı, BOTAŞ'ın satış fiyatını belirlemede dikkate alınan unsurlardır. BOTAŞ rasyonel yönetim anlayışı çerçevesinde; pazarın durumunu, ülkenin ekonomik

şartlarını, piyasa fiyat istikrarını, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) tarife ile ilgili kararlarını, alım-işletme giderlerindeki maliyet değişimlerini ve yatırım ihtiyacını da dikkate alarak doğal gaz toptan satış fiyatlarını mümkün olan en makul seviyede belirleyerek doğal gazı tüketicilere sunmaktadır.

Soru 3:

Türkiye, yapmış olduğu doğalgaz anlaşmalarında doğalgaz alınmasa bile parasının ödenmesini öngören “al ya da öde” hükmünü değiştirmeyi planlamakta mıdır? Bu hüküm nedeniyle olduğu iddia edilen alıcı firmanın (Botaş) kar zararını tüketiciye ödetmeyi sürdürecektir midir?

Cevap 3:

Doğal gaz ithalat anlaşmaları, dünyadaki genel uygulamaya paralel olarak gerek arz güvenliğinin sağlanması gerekse arz sağlayıcılarının ve ithalatçıların yapacakları yatırımların büyüklüğü dikkate alınarak uzun dönemli yapılmakta ve asgari alım taahhüdüne (al ya da öde) ilişkin hükümler içermektedir. Asgari alım taahhüdüne ilişkin miktarların ödemeleri, doğal gazın satıcısı olan tarafın yaptığı yatırımların bir garantisi olarak değerlendirilmekte ve tüm dünyada yapılan uzun dönemli doğal gaz alım satım anlaşmalarında bu tür hükümlere yer verilmektedir.

Dolayısıyla dünyadaki uygulamalara paralel olarak BOTAŞ'ın taraf olduğu uzun dönemli doğal gaz alım satım anlaşmalarında da “al ya da öde” hükümleri bulunmakta olup, anlaşmalardaki bu hükmün tek taraflı olarak değiştirilmesi söz konusu değildir.

Sorular 4, 5, 6:

- Doğalgaz sayaçlarının değişimi niçin yapılmaktadır? Doğalgaz Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre vatandaşların rızası olmadan sayaç değişiminin yapılması olanaklı mıdır?
- Başkentgaz'ın abonelerin kartlı sayaçlarını değiştirmeleri konusunda kampanya başlatması ve bunun için ister güvence bedeli ister abone ücreti adı altında, herhangi bir para almasının yasal bir dayanağı bulunmakta mıdır? Bu işlemler hukuka uygun mudur?
- Enerji Bakanlığı olarak bu konuda hangi girişimlerde bulunulması, ne gibi işlem ve eylemler yapılması planlanmaktadır?

Cevaplar 4, 5, 6:

Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) “*Sayaç*” başlıklı 40. maddesinde “*Sayaçlar, dağıtım şirketinin mülkiyetinde olup abone bağlantı bedeli dışında hiçbir bedel alınmadan dağıtım şirketince temin edilerek sisteme dâhil edilir. Sayaçların ayar ve muayenesi 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılır.*

Sayaçların takılması, sökülmesi, değiştirilmesi, kontrolü ve benzeri her türlü işlem, dağıtım şirketince gerçekleştirilir. Müşteri, sayaca hiçbir şekilde müdahale edemez. Sayaçlara dışarıdan yapılan müdahale sonucu oluşacak zarar ve ziyan müşteri tarafından karşılanır.

Bağımsız bölüm maliki, binanın veya tesisin sahibi ya da bunların yetkili temsilcilerinin yazılı talebi ve dağıtım şirketinin onayı ile dağıtım şirketi tarafından mevcut mekanik sayaç ön ödemeli sayaç ile değiştirilebilir. Dağıtım şirketi, mevcut mekanik sayacın ön ödemeli sayaç ile değişimi hususunda müşterilerine hiçbir şekilde zorlamada bulunamaz. Sayacın değiştirilmesi durumunda alınacak bedel Kurul Kararıyla belirlenir...” hükmü yer almaktadır. Söz konusu hüküm uyarınca, sayaçlar, dağıtım şirketi tarafından temin edilerek sisteme dâhil edildikleri ve mülkiyeti de dağıtım şirketine ait olacağı için, uygulamada, abonenin adresine dağıtım şirketinin sistem için uygun bulduğu sayaç tipi takılmaktadır.

Ancak mevcut takılı sayaçlara ilişkin, özellikle dağıtım şirketi tarafından elektronik (ön ödemeli) sayaçların mekanik (faturalı) sayaç ile değişimi konusunda vatandaşları zorlaması hususunda; Yönetmelik'te de belirtildiği üzere sayaç değişiminin yapılması mutlak olarak müşterinin muvafakatine bağlıdır. Bu yönde ikame olarak elektronik sayaç bulundurulması ve stok kontrolünün yapılması Doğal Gaz Piyasası Lisans Yönetmeliği'nin "*Lisans sahibi tüzel kişilerin diğer yükümlülükleri*" başlıklı 31. maddesi gereğince dağıtım şirketinin yükümlülüğündedir.

Bu kapsamda, Başkentgaz tarafından konuyla ilgili EPDK'ya yapılan savunmaların, sayaç değişiminde müşterileri zorlayıcı tutum sergilemesine açıklık getirmediği görülmüş ve yapılan uygulamanın mevzuata aykırı olduğu değerlendirilmiştir.

Neticede, EPDK'ya ulaşmış olan şikayetler çerçevesinde yapılan inceleme ve araştırma sonucunda konu Kurul gündemine aktarılmış ve Kurul Kararı ile Başkentgaz'ın ihtar edilmesine ve söz konusu aykırılıkların giderilmesi için anılan dağıtım şirketine 90 (doksan) günlük süre verilmesine karar verilmiştir. Söz konusu karar dağıtım şirketine bildirilmiş ve 19/03/2015 tarihinde de tebliğ edilmiştir.

Söz konusu Kurul Kararı'na karşı Başkentgaz, EPDK aleyhine dava açmış olup hukuki süreç devam etmektedir.

Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri uyarınca dağıtım şebekesini binaya bağlayan servis hattının yapımına ilişkin olarak bağımsız bölüm maliki, binanın veya tesisin sahibinden "Abone Bağlantı Bedeli" adı altında bir bedel alınmakta ve yatırıma ilişkin olduğundan bu bedelin iadesi söz konusu olmamaktadır.

Yine, doğal gazı fiilen kullanacak olan kişi ile (kiracı da olabilir) Müşteri Sözleşmesi imzalanmakta ve şayet daireye mekanik sayaç takılıyor ise "Güvence Bedeli" adı altında bir bedel alınmaktadır. Elektronik (ön ödemeli) sayaç kullanan abonelerden ise Güvence Bedeli tahsil edilmemektedir.

Başkentgaz tarafından abonelerin elektronik sayaçtan mekanik sayaca geçmesi amacıyla kampanya başlatması hususunda, doğal gaz piyasası mevzuatında kampanyalara ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamakla birlikte, kampanya yapılması tamamen dağıtım şirketinin inisiyatifinde olan bir uygulamadır. Bu uygulamanın, aboneleri elektronik sayaçtan mekanik sayaca geçişe yönlendirme amacı olduğu aşikârdır. Ancak söz konusu durumda abonenin başvurusuyla sayaç değişimi için aranan muvafakat şartı sağlandığı için mevzuata aykırı herhangi bir husus oluşmayacağı mütalaa edilmektedir. Diğer yandan, mekanik sayaca geçiş için başvuruda bulunan aboneden güvence bedeli alınması hususu da doğal gaz piyasası mevzuatına aykırılık teşkil etmemektedir.

Sorular 7, 8:

- Her uygulamada sayaç değiştirmek ve para ödemek zorunda bırakılan yurttaşların, Başkentgaz'ın özelleştirilmeden önce kartlı sayaçlar için ödemiş oldukları 300 dolar kendilerine iade edilecek midir?
- Sayaçlarını değiştirmek durumunda kalacak yurttaşların mekanik sayaç için ödeyecekleri tutarların, önceden ödemiş oldukları 300 Dolar'dan mahsup edilebilmesi ve kalan tutarların kendilerine iade edilebilmesi için bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?

Cevaplar 7, 8:

Söz konusu bedel, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış kanuni bir hak, belge, izin veya yetkilendirmeye müsteniden doğal gaz dağıtım faaliyeti yapan şehir içi doğal gaz dağıtım tüzel kişilerin, 31/12/2003 tarihinden önce bağlantıyı oluşturan unsurlar için alınan bedeldir. Bağlantıyı oluşturan unsurlara ilişkin olan bedel, "Güvence Bedeli" değil "Abone Bağlantı Bedeli"dir ve Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Bağlantı" başlıklı 36. maddesinde yer alan "Abone bağlantı bedeli, bağlantı anlaşmasının imzalanması sırasında bir defaya mahsus olmak ve iade edilmemek üzere dağıtım şirketince tahsil edilir." hükmü gereği abonelik sonlandığında iadesi mümkün değildir.

Diğer yandan, ön ödemeli sayaç kullananlardan güvence bedeli alınmadığı için iade edilecek bir bedel de bulunmamaktadır. Mekanik sayaç tesis edilen müşteriler için ise, Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin geçici 5. maddesinde yer alan "Dağıtım şirketlerinin aboneleri ile 1/5/2003 tarihinden önce imzaladığı sözleşmeler kapsamında tahsil ettiği güvence bedellerinin iadesi aynı sözleşme hükümlerine göre yapılır." hükmü kapsamında işlem tesis edilmektedir.

Bahse konu bedel, bağlantıyı oluşturan unsurlar için alınan Abone Bağlantı Bedeli olup, iadesi doğal gaz piyasası mevzuatına göre mümkün değildir.